

УДК 347.97/.99

С. Шандрук

СИСТЕМИ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ. СВІТОВИЙ ДОСВІД

Досліджено системи виконання рішень суду в європейських країнах та США. Визначено їх спільні ознаки та особливості. Проаналізовано світовий досвід організації виконання рішень.

Ключові слова: системи примусового виконання рішень, виконавче провадження, організаційно-правові форми, служба примусового виконання.

Виконавче провадження – це найважливіша стадія на шляху відновлення порушених прав та свобод особи. Для здійснення цього процесу у державах діють спеціальні служби, на які покладено примусове виконання рішень судів. Кожна країна має своє виконавче провадження, по-різному сформовані інституції примусового виконання, вони мають визначені законом повноваження. Право будь-якої держави відповідає тим правовим традиціям та особливостям соціально-економічного та політичного життя суспільства, котрі склались на певному етапі його розвитку. Тому і виконавче провадження кожної країни має свої характерні особливості [1].

Аналіз наукових досліджень та публікацій останніх років показує, що проблемі дослідження організаційно-правових форм інституту примусового виконання рішень присвячені праці С. Щербак, А. Авакяна, Г. Ткачової, В. Кузнецова, А. Авторова, В. Тісногуз, Є. Новосельцева, Н. Вареник та інших науковців та висококваліфікованих практиків. Проте дослідження спільних рис та особливостей систем примусового виконання на сьогодні є недостатнім.

Метою статті є організаційно-правове дослідження інституту виконання судових рішень сучасних демократичних країн. Досягнення зазначеної мети здійснюється через вирішення таких завдань: 1) дослідити організаційно-правові форми інституту примусового виконання рішень; 2) визначити ступінь впливу суду на діяльність судових виконавців; 3) проаналізувати спільні та особливі риси інститутів примусового виконання; 4) визначити основні напрямки та умови діяльності судових виконавців у різних країнах; 5) сформулювати пропозиції, які можуть бути враховані в сучасних умовах.

Об'єктом дослідження є процес діяльності інституту примусового виконання рішень.

Предметом дослідження є форми організації та функції цього інституту.

Українськими та російськими теоретиками права запропоновано такі критерії типології правових систем світу:

1. Спільність історичних коренів виникнення і подальшого розвитку (включаючи ступінь впливу римського права).

2. Спільність основного юридичного джерела права – нормативно-правовий акт, нормативно-правовий договір, правовий прецедент, правовий звичай, релігійно-правова норма. Значення та роль цих джерел неоднакові в різних правових системах.

3. Єдність у структурі системи права і норми права. Одна правова сім'я має подібну структурну побудову нормативно-правового матеріалу, тобто система права

поділяється на підсистеми (публічну і приватну) і підрозділи (об'єктивне і суб'єктивне право, природне і позитивне, загально-соціальне і спеціально-соціальне право тощо). Загальним є поділ норм права за галузями, підгалузями та інститутами. Однаковою є будова норми права.

4. Спільність принципів регулювання суспільних відносин. Одним правовим системам притаманні ідеї свободи суб'єктів, їх формальна рівність, другі керуються релігійними засадами, треті – звичаями, решта – ідеями панування закону.

5. Єдність юридичної техніки, термінології, понять, категорій, конструкцій (що пояснюється єдністю походження).

Існує багато класифікацій правових систем, але найбільш вдалою виявилась класифікація французького юриста Р. Давида, запропонована у книзі “Основні правові системи сучасності”, де автор на підставі наукового дослідження зарубіжних правових систем виділив три головних правових сім'ї: 1) романогерманська (або континентальна); 2) англосаксонська (або загальна); 3) соціалістична [2]. Такої ж думки дотримувався й І. Барциц, але окрім зазначеного вище, він виокремив правові сім'ї канонічного (мусульманське, іудейське та індуське) та традиційного права (Китай, Японія, країни Центральної Африки) [3].

Правова система України, безумовно, належить до романогерманського типу та характеризується такими найбільш суттєвими юридичними ознаками: 1) визнанням нормативно-правового акта основним джерелом права; 2) ієрархічністю нормативно-правових актів; 3) належністю найвищого рівня ієрархії Конституції; 4) кодифікованістю; 5) наявністю органів конституційного правосуддя; 6) поділом права на публічне та приватне; 7) подібністю правових принципів та понять [4].

При застосуванні зазначеної класифікації правових сімей до цивільного судочинства, його можна поділити на три основних види: романогерманське; англосаксонське; соціалістичне [5].

Головним критерієм класифікації правових систем є вплив на них римського права. Відповідно, романогерманське право розглядається як прямий результат впливу римського права. Ця система розповсюджена у європейських країнах (Франція, Бельгія, Люксембург, Голландія, Італія, Португалія, Іспанія, Німеччина, Австрія, Швейцарія, Естонія, Росія та Україна), а також у деяких країнах Близького Сходу та Латинської Америки. Провідними у цій групі є національні системи Німеччини та Франції. Характерною рисою цієї правової сім'ї є те, що норми права розглядаються тут як правила поведінки, котрі відповідають справедливості і моралі. У зазначених вище країнах діють кодекси. Передусім право тут є регулятором відносин між громадянами. Цивільне право є основою юридичної науки. Інші галузі права виникли пізніше та є не такими досконалими.

Англосаксонське право вільне від впливу римського права і за походженням та джерелами засновано на судових прецедентах (утворено суддями). В цій системі судові рішення, постановлені у будь-якій справі, обов'язкове для рівнозначних судових інстанцій або судових інстанцій нижчого рівня, котрі розглядають подібні справи. Норми права тут менш абстрактні за норми романогерманського типу і спрямовані на вирішення конкретних проблем, а не формулюють загальні правила поведінки. В силу свого походження загальне право пов'язане з королівською владою. Його основне завдання полягає в негайному поновленні статус-кво. Цей тип правової системи розповсюджений в Англії, Ірландії, Канаді, США, Австралії, Новій Зеландії та в колишніх колоніях Британської імперії.

Основні відмінності виконавчого провадження зазначених систем права полягають в організаційно-правових формах служб примусового виконання рішень та ступені контролю суду за діяльністю судових виконавців. У багатьох державах континентальної Європи судові виконавці не перебувають на державній службі. Вони є приватними особами, які мають відповідну юридичну освіту, склали спеціальні іспити та отримали ліцензію на цей вид діяльності. Контроль за їхньою роботою здійснює Міністерство юстиції та його територіальні підрозділи або регіональні (національні) палати як органи самоврядування.

Характерною ознакою систем примусового виконання України та Росії, як і багатьох інших республік СНД, є те, що тут виконавче провадження є самостійним правовим інститутом, котрий має державні органи вузької спеціалізації.

У США виконанням рішень судів займаються як державні органи, так і недержавні структури. Дуже важливу роль тут відіграє Федеральна служба маршалів. Цей впливовий правоохоронний орган здійснює не тільки виконання судових рішень, а ще й проводить карний розшук та переслідування злочинців, забезпечує безпеку судового процесу та його учасників, надає допомогу Міністерству оборони під час транспортування ракетних бойових головок, забезпечує виконання інших стратегічних операцій. Маршальська служба має у своєму складі загони спеціального призначення, сучасну зброю, відповідні засоби та транспорт.

У країнах континентальної системи права вплив та контроль суду за діяльністю судових виконавців є більш потужним, ніж у США та Англії. В нашій країні державний виконавець є процесуально незалежним, що забезпечує об'єктивність та неупередженість виконання.

Загалом виконавче провадження країн світу має такі спільні ознаки:

- 1) застосування примусу;
- 2) гласність;
- 3) можливість оскарження дій або бездіяльності судових виконавців до суду;
- 4) наявність приватної власності та звернення стягнення на майно боржника;
- 5) застосування арешту на майно боржника;
- 6) пріоритет одних заходів стягнення над іншими;
- 7) рівність сторін виконавчого провадження;
- 8) державний контроль за діяльністю судових виконавців [6].

Розглянемо головні аспекти виконавчого провадження в деяких країнах, що є типовими для різних систем судочинства.

Виконання рішень у США. Примусове виконання рішень судів та інших органів у цій країні регулюється на федеральному рівні Федеральними правилами цивільного судочинства. Але у кожному штаті є свої правила цивільного судочинства. Тому, як правило, визнання та виконання рішення одного штату в іншому здійснюється у позовному порядку, але в деяких штатах достатньо пройти реєстраційну процедуру.

Судовий пристав у США (bailiff), на відміну від європейських країн, не виконує рішення. Його головним завданням є підтримання порядку під час судового засідання та відкриття і закриття засідання, й деякі інші організаційні питання.

На відміну від країн континентальної правової сім'ї, в Сполучених Штатах Америки немає єдиної системи виконання рішень. Примусове виконання рішень судів та інших владних органів можуть здійснювати:

1. Федеральна служба Маршалів (the U. S. Marshals Service), котра виконує рішення судів федеральної ланки або найбільш складні рішення інших судів (за дорученням цих судів). Маршали мають досить великі повноваження, наприклад для гарантування безпеки свідків вони можуть видавати їм нові документи і сприяти проведенню пластичних операцій задля зміни зовнішності; маршали також займаються транспортуванням ядерних боеприпасів, беруть участь в операціях Інтерполу [7].

2. Служба шерифів (the sheriffs office) – провадить виконання рішень судів штатів. Тут шериф – це виборна посадова особа, він державний службовець та відповідає за громадський порядок на території відповідної громади (тобто має поліційні функції).

3. Служба судових виконавців окружної судової ради – виконує окремі категорії рішень, наприклад рішення про недопущення дискримінації за ознаками статі.

4. Агенції по стягненню – це недержавні органи, котрі здійснюють неформальний тиск на боржників. Засобами тиску можуть бути письмові звернення до боржників або повідомлення про неплатіжоспроможність в агенцію кредитних відомостей. Агенції по стягненню діють на підставі ліцензій і можуть мати в штаті адвокатів і приватних слідчих. Агенції кредитних відомостей на запит кредитора надають відповідні довідки з позитивним або негативним рейтингом особи. В разі негативного рейтингу особі відмовляють в наданні кредитної картки. Позитивний кредитний рейтинг досить важливий, тому що 85% розрахунків громадян здійснюється кредитною карткою. Тобто – це досить вагомий аргумент впливу на майбутнього боржника.

5. В окремих штатах (в Каліфорнії) рішення судів можуть виконувати констеблі – штатні працівники суду, підпорядковані суддям та судовим приставам.

Суди видають виконавчі документи тільки за письмовою заявою стягувача або його адвоката. Після отримання виконавчого листа стягувач направляє боржнику повідомлення про виконання та довідку про наявність всього майна та доходів, яку боржник повинен заповнити та протягом 20 днів повернути суду і стягувачу. В довідці боржник сам визначає перелік майна, на яке може бути звернуто стягнення, однак стягувач іноді вправі вибрати, на яке саме майно треба звернути стягнення. Будь-які виконавчі дії щодо майна боржника стягувач обов'язково авансує, але з часом ці витрати будуть покладені на боржника.

Якщо боржник відмовляється розкрити відомості про своє майно, то він може бути оштрафований, а штраф навіть може стягуватися щодня, або ув'язнений за неповагу до суду (це є засобом примусу, а не покарання). Боржник буде звільнений лише тоді, коли надасть відповідну інформацію. Наразі кримінальна відповідальність за невиконання рішення суду не передбачена.

В разі наявності декількох стягувачів, стягнуті кошти виплачуються в порядку календарної черговості залежно від дати постановлення рішення (це властиве англо-саксонській системі).

Майже 75 % рішень судів виконуються за рахунок страхових компаній. Заробітна плата судових виконавців віднесена до судових витрат, що покриває сторона, на користь якої винесено судове рішення [8].

Виконання рішень у Франції. Тут судові виконавці не є державними службовцями, вони діють на підставі державної ліцензії як приватні підприємці. Їхній правовий статус визначається Ордонансом від 02.11.1945 р. (з наступними

змiнами вiд 1992 р.). Судовий виконавець у Францiї – це посадова особа, оскiльки отримує повноваження вiд держави, але вiн належить до вiльних (лiберальних) професiй. Судовий виконавець має монополiю на виконання судового рiшення, вручення повiсток, повiдомлень, складення актiв i протоколiв, проведення публiчних торгiв рухомого майна. Вiн бере участь у судових засiданнях, де забезпечує пiдтримання порядку, може надавати юридичнi консультацiї.

Судовий виконавець Францiї повинен мати вищу юридичну освiту, пройти дворiчне стажування в конторi судового виконавця, що практикує, та скласти державнi iспити. Пiсля цього прокуратура вiдповiдного територiального округу та Департаментська (регiональна) палата судових виконавцiв готують висновок про придатнiсть претендента до зайняття посади. Судовi виконавцi призначаються на посаду Мiнiстром юстицiї Францiї, а дисциплiнарно пiдпорядковуються прокурорам Республiки. Судовий виконавець має право на подання Мiнiстерству юстицiї пропозицiї щодо свого наступника для отримання згоди на його призначення. За це судовий виконавець отримує вiд наступника грошову винагороду (це є фiнансування посади), яка визначається вiд суми можливого прибутку.

Судовi виконавцi, зазвичай, не працюють одноосiбно, а об'єднуються у спiлки осiб вiльних професiй, котрi мають статус юридичних осiб.

На рiвнi департаменту iнтереси судових виконавцiв у судi та органах виконавчої влади представляє Департаментська палата судових виконавцiв, яка має дисциплiнарнi повноваження щодо судових виконавцiв певного департаменту.

На рiвнi кожного апеляцiйного суду, в юрисдикцiї якого перебуває декiлька департаментiв, судовi виконавцi об'єднанi в регiональнi палати, якi захищають iхнi iнтереси перед апеляцiйними судами та здiйснюють контроль i ревiзiї в конторах (бюро) судових виконавцiв. Склад департаментських та регiональних палат обирають судовi виконавцi вiдповiдних департаментiв.

На державному рiвнi iнтереси судових виконавцiв представляє Нацiональна палата, до складу якої входить 32 особи, що обираються департаментськими та регiональними об'єднаннями через колегiю вибiрникiв на 6 рокiв [9].

Судовi виконавцi отримують заробiтну плату не вiд держави, а за рахунок боржникiв за здiйснення своїх повноважень за встановленими державою тарифами. Майновi ризики цiєї професiї забезпечуються обов'язковим страхуванням.

Судовi виконавцi не виконують рiшень на користь держави та актiв адмiнiстративних судiв. Цим займається особлива система судових виконавцiв державного казначейства, якi є державними службовцями.

Виконання рiшень в Италiї. Виконавче провадження в цiй краiнi регулюється Цивiльним процесуальним кодексом, третiй том якого визначає: поняття та характеристику виконавчих документiв; процедури примусового вiдчуження майна; вiдчуження майна боржника, яке знаходиться у третiх осiб; порядок проведення публiчних торгiв та iнше.

Судовi рiшення виконують судовi виконавцi, але й значну роль в стадiї виконання вiдiграє виконавчий суддя, який має право одноосiбно вирiшувати спiрнi питання, що виникають пiд час виконання або при створеннi перешкод виконанню, розглядає клопотання про вiдстрокування або розстрокування виконання та вирiшує низку iнших питань. До виконавчих документiв, окрiм рiшень суду, вiднесенi векселi та цiннi папери.

Цiкаво, що до примусових заходiв в Италiї належить управлiння вiдчуженням майном. Це майно може надаватися в управлiння одному або декiлька кредиторам,

або уповноваженій організації (а при наявності згоди з боку кредиторів і самому боржнику). Управляючий майном зобов'язаний щоквартально звітувати про фінансові результати від такого управління, а також розподіляти між кредиторами прибутки в порядку, що визначив виконавчий суддя [10].

Цікавою особливістю є те, що опис майна боржника здійснюється у формі припису судового виконавця боржнику з вимогою утриматися від будь-яких дій щодо відчуження майна та доходів від користування цим майном. Водночас боржник може уникнути опису майна, якщо він сплатить борг та 20% судових витрат. Оплата здійснюється через судового виконавця.

Виконання рішень у Німеччині. Порядок виконання рішень регламентується Цивільним процесуальним кодексом (книга восьма), де зазначено загальні положення виконавчого провадження, види виконавчого провадження, звернення стягнення на грошові кошти боржника та інше майно тощо [11].

Рішення виконують реєстратори (justizwachtmeister) того суду, на території якого провадяться виконавчі дії. Реєстратори діють на підставі спеціального сертифікату, який надає відповідне право на виконання.

Для виконання мають бути в наявності такі посилання:

- 1) сторона повинна мати остаточне рішення за справою;
- 2) рішення має містити вказівку про виконання;
- 3) рішення з вказівкою про виконання має бути вручено стороні, проти якої воно постановлено.

Воно постановлено.

Виконання рішень в Естонії. З 1 березня 2001 р. в Естонії почав діяти Закон “Про судових виконавців”, який регламентує виконання рішень приватними судовими виконавцями. До цього часу рішення виконували судові виконавці, які були державними службовцями. За новою ідеологією, всі витрати, пов'язані з виконанням, несе боржник. Вільнонаймані судові виконавці – це єдина інституція, яка має право на примусове виконання рішень. Послуги з виконання є платними, тому судовий виконавець може не відкривати виконавче провадження, якщо стягувач не здійснить попередню оплату витрат. Після сплати боржником боргу, попередня оплата повертається стягувачу.

Правовий статус судового виконавця визначений у ст. 2 Закону “Про судових виконавців”, згідно з якою виконавець є незалежною особою, котра посідає публічно-правову посаду та виконує свої обов'язки як особа вільної професії, від свого імені та під свою особисту відповідальність [12].

Місцем роботи судового виконавця є його бюро. Воно повинно розташовуватись в районі діяльності судового виконавця, бути відкритим для вільного доступу та придатним для прийому людей. Прийом осіб здійснюється виконавцем не менше двох разів на тиждень у робочі дні. Ст. 7 цього закону встановлено обов'язкове страхування професійної відповідальності судового виконавця та вимоги до страховика.

Відповідно до ст. 10 згаданого закону судовим виконавцем може бути громадянин Естонії, який має вищу юридичну освіту, пройшов стажування та склав відповідний кваліфікаційний іспит, володіє державною мовою і має високі моральні якості. Судовий виконавець призначається на посаду міністром юстиції на конкурсній основі.

За свою роботу судовий виконавець отримує винагороду у фіксованій сумі, виходячи з розміру грошової вимоги, або у фіксованій сумі за вчинення виконавчих дій. Винагорода стягується з боржника разом із сумою боргу. Плата за послуги

судового виконавця визначена у постанові Міністра юстиції Естонії №16 від 16.02.2001 р. “Розміри плати за послуги судового виконавця”.

Контроль та нагляд за діяльністю судових виконавців на місцевому рівні здійснює голова міського або повітового суду, а на державному рівні – міністр юстиції. Дисциплінарні стягнення до судових виконавців може накладати міністр юстиції на вимогу голови повітового чи міського суду. До виконавців можуть застосовуватись такі дисциплінарні стягнення :

- 1) догана;
- 2) штраф у розмірі до 100 000 крон, який має бути сплачений у тримісячний строк;
- 3) звільнення з посади.

Дисциплінарними проступками визначені такі: невиконання або неналежне виконання своїх службових обов’язків; вчинення недостойного діяння, що суперечить загально визнаним нормам моралі чи дискредитує судового виконавця [13].

Судові виконавці сплачують податки як підприємці – фізичні особи.

Виконання рішень у Російській Федерації. Організація діяльності та компетенція російських судових приставів мають багато спільних рис із державними виконавцями України. Очолює службу судових приставів заступник Міністра юстиції Російської Федерації – головний судовий пристав. Служба судових приставів має три рівні: вищий – Департамент судових приставів Міністерства юстиції, який очолює заступник головного судового пристава; середній – служба судових приставів органів юстиції федеральних суб’єктів, якими керують головні судові пристави суб’єктів федерації; низовий рівень – це районні та міжрайонні підрозділи судових приставів, на чолі з старшими судовими приставами. Принциповою відмінністю є те, що рішення військових судів тут виконують судові пристави військових судів. Територіальні підрозділи цієї служби не є юридичними особами, тобто вони не мають достатньої самостійності.

Цікавою особливістю служби судових приставів є наявність двох посад: судових приставів – виконавців, котрі виконують рішення судів та інших владних органів, та судових приставів, котрі забезпечують встановлений порядок діяльності судів (безпеку суддів, свідків та учасників процесу; виконання розпоряджень суддів; застосування процесуального примусу до підсудного; охорону будівель, примусове приведення осіб до суду та інше). Судові пристави мають право попереджати та припиняти злочини, але не можуть здійснювати оперативно-розшукову діяльність та дізнання (але вони можуть застосовувати фізичну силу, вогнепальну зброю та спеціальні засоби при виконанні своїх обов’язків в порядку, встановленому законом).

Порядок вчинення виконавчих дій аналогічний нашому. Цікаво, що судовий пристав-виконавець має право закінчити виконавче провадження в разі надіслання виконавчого документа до бухгалтерії організації за місцем роботи боржника. Значною у виконавчому провадженні є роль суду. Так, рішення про зупинення або припинення провадження приймаються тільки судом [14]. Виконавчий збір становить 7% від суми стягнення, а за немайновим рішенням – 5 мінімальних розмірів оплати праці, з юридичних осіб – 50 мінімальних розмірів. Оскарження дій або бездіяльності судового пристава можливе тільки до суду (інша процедура не передбачена). Порядок примусового виконання регулюється законами “Про

виконавче провадження” та “Про судових приставів”, котрі набули чинності 6 листопада 1997 р. [15].

Міжнародні інституції судових виконавців. У 1952 р. у Франції був утворений Міжнародний союз судових виконавців та службовців (Union International des Huissiers de Justice et Officiers Judiciaires) (далі – Союз). Це відбулося на Першому конгресі національних палат судових виконавців Франції, Італії, Бельгії, Голландії, Греції та Люксембургу. Пізніше до них приєдналися Австрія, Німеччина та Польща. Зараз ця організація налічує більше 60 учасників.

Міжнародний союз має статус неурядової організації. Головними завданнями союзу є такі: зміцнення професійних зв'язків між судовими виконавцями; проведення аналізу законодавства щодо статусу виконавців; обмін досвідом та документами, зосередження уваги державних органів до важливості статусу судових виконавців тощо. Союз є учасником Ради Європи, Гаазької конвенції, комітету Організації об'єднаних Націй [16].

Союз періодично проводить міжнародні конгреси, де розглядають найбільш актуальні питання виконавчого провадження. Одною з останніх ініціатив було обґрунтування необхідності введення Європейського виконавчого листа, котрий вдосконалив процедуру виконання як на території Європейського Союзу, так і в інших країнах.

Як видно з табл. 1, інститут примусового виконання рішень у країнах Європи та США має свої національні особливості та загальні спільні риси.

Таблиця 1

Форми організації та функції служб примусового виконання рішень судів

Країна	Назва інституту примусового виконання	Організаційно-правова форма	Функції	Законодавче забезпечення
1	2	3	4	5
США	1. Федеральна служба Маршалів	Державні службовці	Виконання рішень федерального суду і найбільш складних рішень інших судів, поліцейські	Федеральні правила цивільного судочинства
	2. Служба шерифів	Так само	Виконання рішень судів штатів, поліцейські	Правила цивільного судочинства штатів Так само
	3. Служба судових виконавців окружної судової ради	Так само	Адміністративні функції та виконання рішень окремих категорій	
Франція	Судові пристави	Приватні особи, які діють за ліцензією	Виконання рішень судів	Цивільний кодекс
Італія	Судові виконавці	Приватні особи, які діють за ліцензією	Виконання рішень судів	Цивільний процесуальний кодекс
Німеччина	Реєстратори суду	Державні службовці	Виконання рішень судів	Цивільний процесуальний кодекс
Естонія	Судові виконавці	Приватні особи, які діють за ліцензією	Виконання рішень судів	Закон “Про судових виконавців”

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
Російська Федерація	Судові пристави	Державні службовці	Виконання рішень судів	Федеральні закони “Про виконавче провадження” та “Про судових приставів”

Висновки

Узагальнення напрацювань провідних вчених і практиків та результати власних досліджень дозволили зробити такі висновки:

1) у світі існує дві основних конструкції системи органів примусового виконання: перша переважає у більшості країн континентальної Європи, де судові виконавці не перебувають на державній службі, вони – приватні особи, котрі працюють на підставі ліцензії; друга діє у США, Німеччині, Російській Федерації, Україні, де судові виконавці є державними службовцями;

2) основні відмінності виконавчого провадження зазначених систем полягають в організаційно-правових формах служб примусового виконання рішень та ступені контролю суду за діяльністю судових виконавців;

3) у країнах континентальної системи права вплив та контроль за діяльністю судових виконавців з боку суду є значно більшим, ніж у США та Англії;

4) значну роль у виконанні рішень судів у Європі та США відіграють страхові компанії, що в Україні та Російській Федерації не передбачено;

5) в Україні державний виконавець є більш процесуально незалежним, ніж у Російській Федерації;

6) нагальною потребою є вступ України до Міжнародного союзу судових виконавців та утворення в нашій державі служби приватних судових виконавців.

Література

1. Ткачева Т. Организация исполнительного производства за рубежом / Т. Ткачева // Юстиция Беларуси [Текст]. — 2006. — № 9. — С. 16.

2. Давид Р. Основные правовые системы современности [Текст] / Р. Давид. — М. : [б. и.], 1996. — С. 18 — 19.

3. Барциц И. Типология современных правовых систем [Текст] / И. Барциц. — М. : [б. и.], 2000. — С. 5.

4. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу [Текст] / Л. А. Луць. — Львів : [б. в.], 2003. — С. 14.

5. Авакян А. В. Общая характеристика исполнительного производства в зарубежных странах [Електронний ресурс] / А. В. Авакян. — Режим доступу : <http://concourt.am/old/hr/cel/vestnik/422-20084>.

6. Фіолевський Д. П. Державна виконавча служба України [Текст] : навч. посіб. / Фіолевський Д. П., Лобанцев С. Ю., Мезенцев Є. І. — К. : Алеуга, 2004. — 564 с.

7. Вареник Н. Про судового пристава [Електронний ресурс] / Н. Вареник // Судові пристави. — Режим доступу: <http://www.dt.ua/1000/1050/52176>.

8. Фіолевський Д. П. Державна виконавча служба України... — 564 с.

9. Авакян А. В. Общая характеристика исполнительного производства в зарубежных странах...
10. Там же.
11. Давтян А. Гражданское процессуальное право Германии [Текст] / А. Давтян. — М. : [б. и.], 2000. — С. 31.
12. Про судових виконавців [Електронний ресурс] : Закон Естонії / Офіційний сайт Міністерства юстиції Естонії. — Режим доступу : <http://www.just.ee>.
13. Авторгов. А. Приватний судовий виконавець. Естонський досвід [Електронний ресурс] / А. Авторгов // Режим доступу : <http://www.yur-gazeta.com/oarticle/809>.
14. Фіолевський Д. П. Державна виконавча служба України... — 564 с.
15. Комментарий к Федеральным Законам “О судебных приставах”, “О исполнительном производстве” [Електронний ресурс] / Законодательство Российской Федерации. — Режим доступу : <http://oruqsc.h18.ru/index.php?m=28&law8h=12>.
16. Справка “ЭК” // Ежедневная общественно-политическая республиканская газета “Экспресс” [Текст]. — 2008. — № 240. — С. 3.

S. Shandruk

SYSTEMS OF COMPULSORY EXECUTION OF JUDGEMENTS. WORLD EXPERIENCE

The systems of compulsory execution of judgments in European countries and USA are investigated. Their general features and peculiarities are determined. The world experience in organization of execution of judgments is analyzed.

Key words: systems of compulsory execution of judgments, court enforcement action, organizational and legal forms, service of compulsory execution.